

О.Ю. Кайтан, магістрант
С.М. Лайчук, к.е.н., доц.

Житомирський державний технологічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

В сучасних умовах бухгалтерський облік в Україні має бути орієнтований на забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління, а також на підготовку інформативної бухгалтерської звітності для інвесторів і кредиторів. Економічна ситуація на підприємствах України вимагає від суб'єктів господарської діяльності своєчасних ефективних управлінських рішень. Інструментом для одержання такої інформації є система бухгалтерського обліку, яка надає керівництву підприємства оперативну, достовірну та об'єктивну інформацію. Ефективне досягнення цієї мети можливе лише при подоланні ряду проблем, що, в свою чергу, набуває особливої актуальності.

Проблеми організації обліку були предметом дослідження багатьох учених, але найбільший внесок у їх вирішення зробили: Бачинський В.І., Белоконь О., Братчук Л.М., Бутинець Ф.Ф., Георгієва Н.І., Домбровська Н.Р., Кіндрацька Л., Кузнецова С.А., Кузьмінська К.І., Лень В.С., Лобода Н.О., Палій В.Ф., Руденко О.В., Слободяник Ю.Б., Шевчук О.А., Яворов В.В. та ін.

Зважаючи на постійні зміни в економіці, зміни інформаційного простору, а також зростання значення організації бухгалтерського обліку для підприємства, проблеми організації бухгалтерського обліку потребують постійного дослідження.

Організація бухгалтерського обліку є важливим елементом ефективного функціонування підприємства. Інформаційне забезпечення системи управління має місце на всіх етапах організації системи бухгалтерського обліку та є його невід'ємною частиною. На сьогоднішній день існує ряд питань з організації бухгалтерського обліку, які потребують вирішення.

Розглянемо детальніше проблемні питання, які досліджували науковці, в таблиці 1.

Таблиця 1

*Огляд проблемних питань з організації бухгалтерського обліку
в управлінні підприємством у працях вчених*

<i>№ з/п</i>	<i>Проблемне питання</i>	<i>Автор</i>
1.	Принципи організації бухгалтерського обліку	Георгієва Н.І., Лень В.С.
2.	Основи організації бухгалтерського обліку	Белоконь О., Братчук Л.М., Домбровська Н.Р., Кіндрацька Л., Кузнецова С.А., Палій В.Ф.
3.	Облікова політика	Бачинський В.І., Кузьмінська К.І., Лобода Н.О., Руденко О.В., Слободяник Ю.Б., Шевчук О.А., Яворов В.В.
4.	Облік в управлінні підприємством	Гусак Л.В., Євдокимов В.В., Ковалишин У.М., Олійничук В.М., Пилипів Н.І., Рижа М.Ю., Ткаченко С.А., Ткачук І.М., Фоміна О.
5.	Інформаційне забезпечення обліку	Бутинець Ф.Ф., Олійничук В.М., Ткачук І.М., Яворов В.В.

У результаті дослідження літературних джерел основними проблемами організації бухгалтерського обліку, як зазначає Бутинець Ф.Ф., є відставання обліку, затримка між поданням звітних даних та іншої отриманої інформації і моментом її використання, що перешкоджає підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств.

Палій В.Ф. вважає, що проблеми обліку полягають у тому, що розробки в галузі теорії бухгалтерського обліку відстають від об'єктивно виникаючих практичних проблем, по суті, практика господарювання певною мірою випереджає теорію бухгалтерського обліку.

Л.Кіндрацька наголошує, що основними проблемами обліку є громіздкість самих методів ведення бухгалтерського обліку на окремих ділянках, недостатність технічних засобів обліку, недостатньо висока кваліфікація частини працівників, неправильний вибір організації облікової праці.

Проте вказані науковці приділили недостатню увагу дослідженню саме початкового ведення обліку, тобто заповнення документів. На думку О.Белоконь, однією із проблем обліку, яка постала перед

бухгалтерами підприємств на даний час, є неправильний вибір форми ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Працівники бухгалтерії або звикли до даної форми обліку, хоча вона не є найпростішою у застосуванні, або просто не хочуть змінювати спосіб своєї роботи, або не мають на це можливостей. Також О.Белоконь наголошує, що правильний вибір форми обліку значно спростить їх роботу. Ведення тієї форми обліку, яка є неефективною, призводить до нестачі часу, багаторазовості записів, арифметичних помилок.

На думку Кузнецової С.А., проблеми організації обліку полягають у відсутності наукових напрацювань, спрямованих на формування цілісного концептуального підходу щодо технології організації бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки суб'єктів господарювання, а також у відсутності відповідних практичних розробок і методик, які деталізують і чітко окреслюють етапи й механізми організації запровадження бухгалтерського обліку в діяльність господарюючих суб'єктів і передбачають урахування їх специфічних ознак.

Слободяник Ю.Б., досліджуючи питання організації облікової політики в Україні, встановив, що проблеми облікової політики мають такі теоретичні й практичні аспекти. По-перше, плутанина при розробці облікової політики породжує її законодавче визначення, подане у ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». При цьому, жодним нормативним документом (окрім НП(С)БО 1, де згадуються принципи оцінки статей звітності, через які має розкриватися облікова політика), не конкретизовано сутність зазначених принципів, методів і процедур облікової політики. Відповідно, кожен науковець і кожен бухгалтер-практик встановлює їх склад на власний розсуд.

По-друге, на сьогоднішній день в Україні не існує єдиного нормативного документа, яким би було врегульовано зміст облікової політики, порядок її оформлення, затвердження та внесення змін. Так, з цього питання Міністерством фінансів України було видано лист «Про облікову політику», але серйозних методичних рекомендацій, окрім загальних положень та неповного переліку елементів облікової політики для стандартів, чинних на момент видання згаданого листа, він не містить. В той же час, окремі аспекти питання зміни облікової політики висвітлені в різних нормативних документах: Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», але їх положення узгоджуються не повною мірою. Різна «змістовність» формулювання провокує виникнення плутанини, одразу викликаючи низку питань. При внесенні змін до облікової політики у будь-якому випадку зачіпаються певні статті активів та зобов'язань, адже при коригуванні лише сальдо нерозподіленого прибутку просто не виконувалося б балансове рівняння. Тому зазначені статті також мають підлягати коригуванню.

По-третє, єдиним нормативним обліковим документом, в якому міститься згадка про облікові оцінки та розкривається механізм їх зміни, є П(С)БО 6. Але прикладів таких оцінок стандарт не містить, що погіршує його практичну значущість.

Погоджуємось із твердженнями та пропозиціями щодо поліпшення організації та ведення бухгалтерського обліку, вважаємо, що усі операції потребують належного документального оформлення, оскільки бухгалтерський облік має бути орієнтований на забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління, а також на підготовку інформативної бухгалтерської звітності для інвесторів і кредиторів. Тому проведені дослідження дозволило визначити шляхи вдосконалення організації облікового процесу та вирішення назрілих проблем: по-перше, запровадження раціональних схем документообігу, що дозволять із найменшими затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань; по-друге, розробка та застосування новітніх комп'ютерних програм бухгалтерського обліку, які дозволять максимально пришвидшити процес збирання, реєстрації, групування, обробки та узагальнення обліково-економічної інформації.